

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 286/2017-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. apríla 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Vladimírom Kašubom, PhD., Advokátska kancelária, Holubyho 51, Martin, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 68/2016 a jeho uznesením z 24. novembra 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. marca 2017 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom (ďalej len „dohovor“) Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod

sp. zn. 5 Tdo 68/2016 a jeho uznesením z 24. novembra 2016. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 10. marca 2017.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že nálezom ústavného súdu č. k. II. ÚS 32/2016-39 z 15. júna 2016 bolo vyslovené porušenie základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dovolacím uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 39/2015 z 30. septembra 2015. Ďalším výrokom ústavný súd toto uznesenie zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie dovolacie konanie.

3. Najvyšší súd v ďalšom konaní doručil sťažovateľovi vyjadrenia poškodeného a prokurátora podané k jeho dovolaniu z 23. februára 2015. Tým odstránil jedno z už vytýkaných porušení práv uvádzaných v náleze ústavného súdu, a to v časti práva na rovnosť zbraní.

4. Sťažovateľ poukazuje na to, že ústavný súd však vo svojom náleze uviedol aj nasledovné: *„Za dôvodnú treba považovať aj námietku sťažovateľa, ktorý nesúhlasí s použitím svedeckých výpovedí svedkov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] z prípravného konania, keďže tieto vykonal neskôr z konania vylúčený vyšetrovateľ. Ústavný súd konštatuje, že svedecké výpovede získané v prípravnom konaní zaujatým vyšetrovateľom, ktorý bol v neskoršej fáze vylúčený z konania, treba považovať za nezákonné dôkazy. To je napokon v súlade so stanoviskom, ktoré zaujal najvyšší súd. Naproti tomu nemožno sa stotožniť s najvyšším súdom v tom, že aj v prípade neprihliadnutia na tieto výpovede existoval dostatok iných dôkazov preukazujúcich vinu sťažovateľa, keďže tieto dôkazy neboli ojedinelými dôkazmi. Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd uvedenou úvahou vlastne skúmal správnosť a úplnosť zisteného skutku, hoci podľa výslovného znenia ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku bol takýto jeho postup arbitrárny a z ústavného hľadiska neakceptovateľný. Vychádzajúc z uvedených skutočností, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).“*

5. Novým uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 68/2016 z 24. novembra 2016 bolo dovolanie sťažovateľa na neverejnom zasadnutí podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku opätovne odmietnuté. Toto uznesenie bolo sťažovateľovi doručené 16. februára 2017.

6. Sťažovateľ poukazuje na to, že najvyšší súd v polemike s právnym názorom ústavného súdu uviedol: „Napriek tomu, že dovolací súd konštatoval nezákonnosť použitia výpovedí svedkov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], nevzhladol dôvod zrušenia rozhodnutí súdov nižšieho stupňa. Uvedené nedostatky obvinený uplatňoval aj v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por., podľa ktorého dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom. Pokiaľ ide o porušenie zákona, v tejto súvislosti najvyšší súd už stabilne v rámci svojej rozhodovacej činnosti zdôrazňuje, že také porušenie by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý súdny proces v zmysle článku 6 Dohovoru (sic!), čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku. Z uvedeného potom logicky vyplýva, že nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov môže byť úspešným dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. len vtedy, ak mal, resp. má negatívny materiálny dopad na práva obvineného. K porušeniu práva na spravodlivý proces by potom mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie obvineného bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere na dôkaze, ktorého vykonanie sa spochybňuje. V danej trestnej veci okresný súd síce v odôvodnení rozsudku poukázal na prečítané svedecké výpovede (č. l. 9 – 10 rozsudku), avšak pri posudzovaní viny obvineného vychádzal z ostatných výpovedí. Z uvedeného možno vyvodit', že prečítané výpovede svedkov teda neboli ojedinelými a ani rozhodujúcimi dôkazmi.“

7. Podľa názoru sťažovateľa uvedené závery najvyššieho súdu znamenajú, že sa rozhodol úmyselne nerešpektovať právny názor ústavného súdu. Ak totiž ústavný súd považoval postup najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 39/2015 za porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, potom najvyšší súd novým uznesením opätovne tieto práva porušil. Navyše podľa sťažovateľa ide o aktívne nerešpektovanie ustanovenia § 56 ods. 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z.

o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

8. Podľa sťažovateľa k citovanému výroku najvyššieho súdu o tom, že prečítané výpovede svedkov neboli ojedinelými a ani rozhodujúcimi dôkazmi, je potrebné priradiť rovnako citovaný výrok nálezu ústavného súdu, a síce, že takýmito úvahami vlastne najvyšší súd skúmal správnosť a úplnosť zisteného skutku, hoci podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku na to nemal právo.

9. Syntézu, resp. vyvrcholenie takýchto protikladov, predstavuje podľa sťažovateľa citovaný výrok najvyššieho súdu o tom, že porušenie zákona by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý súdny proces v zmysle čl. 6 dohovoru. Najvyšší súd však konal a rozhodol tak, ako keby výrok nálezu ústavného súdu vyslovil iba porušenie čl. 47 ods. 3 ústavy v súvzťažnosti s čl. 6 ods. 1 dohovoru.

10. Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom v konaní vedenom pod sp. zn.: 5 Tdo 68/2016, ako aj uznesením z 24. novembra 2016, porušil základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn.: 5 Tdo 68/2016 zo dňa 24. novembra 2016 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

[REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov konania v sume 312,34,- EUR (slovom tristodvanásť eur a tridsaťštyri eurocentov), ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť na účet advokáta JUDr. Vladimíra Kašubu, PhD.(...), do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

11. Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 68/2016 z 24. novembra 2016 vyplýva, že ním bolo podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietnuté dovolanie

sťažovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 23 To 44/2013 z 24. novembra 2014.

Podľa názoru najvyššieho súdu nálezom ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 32/2016 z 15. júna 2016 sa vec dostala znova do štádia dovolacieho konania, a preto bolo potrebné opätovne sa zaoberať všetkými dovolacími námietkami sťažovateľa.

Sťažovateľ inter alia v dovolaní namietal použiteľnosť svedeckých výpovedí niektorých svedkov z prípravného konania, keďže ich výsluchy vykonal vyšetrovateľ, ktorý bol neskôr vylúčený pre zaujatosť. Podľa názoru najvyššieho súdu vylúčenie vyšetrovateľa spočívalo v jeho procesných pochybeniach, teda nie v jeho osobe a pomere k sťažovateľovi, jeho obhajcovi alebo poškodenému. K zaujatosti vyšetrovateľa došlo až uskutočnením predmetných vyšetrovacích úkonov. Výsluchy poškodeného a svedkov vykonal vylúčený vyšetrovateľ, a preto na ne nebolo možné prihliadať. Opätovným vypočutím poškodeného a svedkov na hlavných pojednávaniach (s výnimkou svedkov [REDACTED] a [REDACTED]) došlo k zhojeniu dôkazov a k ich následnej použiteľnosti pri posudzovaní skutkového stavu. Výpovede svedkov [REDACTED] a [REDACTED] z prípravného konania boli na hlavnom pojednávaní na základe návrhu prokurátora uvedeného v obžalobe prečítané. Postupovalo sa takto napriek tomu, že na prečítanie týchto svedeckých výpovedí neboli splnené podmienky, keď výsluchy v prípravnom konaní uskutočnil predtým vylúčený vyšetrovateľ. Správne by bolo preto postupovať obdobne ako u ostatných svedkov, teda vypočuť svedkov [REDACTED] a [REDACTED] na hlavnom pojednávaní.

Napriek konštatovaniu nezákonnosti použitia výpovedí svedkov [REDACTED] a [REDACTED] najvyšší súd nevzhliadol dôvod na zrušenie rozhodnutí súdov nižšieho stupňa. Uvedené nedostatky sťažovateľ uplatňoval aj v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, podľa ktorého dovolanie možno podať aj vtedy, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Pokiaľ ide o porušenie zákona, najvyšší súd už stabilne zdôrazňuje, že takéto porušenie by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 dohovoru, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku. Z toho potom logicky vyplýva, že nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov môže byť úspešným dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku len vtedy, ak mal, resp. má

negatívny materiálny dopad na práva obvineného. K porušeniu práva na spravodlivý proces by pritom mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie obvineného bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere na dôkaze, ktorého vykonanie sa spochybňuje. V danom prípade síce prvostupňový súd poukázal na prečítané svedecké výpovede, avšak pri posudzovaní viny sťažovateľa vychádzal z ostatných výpovedí. Z toho možno vyvodíť, že prečítané výpovede svedkov neboli ojedinelými a ani rozhodujúcimi dôkazmi.

III.

12. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Ústavný súd podľa § 25 ods.1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

14. Sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia

označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

15. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

16. Jadrom sťažnosti je námietka sťažovateľa, podľa ktorej najvyšší súd v novom dovolacom konaní nasledujúcom po zrušení pôvodného uznesenia nálezom ústavného súdu nerešpektoval vyslovený a záväzný právny názor ústavného súdu poukazujúci na to, že najvyšší súd v rozpore so zákonom v dovolacom konaní preskúmal správnosť skutkového stavu zisteného nižšími súdmi, keď uviedol, že hoci na výpovede svedkov [REDACTED] a [REDACTED] z prípravného konania sa nemalo prihliadať, zároveň posúdil vec po skutkovej stránke tak, že existoval dostatok iných dôkazov preukazujúcich vinu sťažovateľa, keďže uvedené výpovede neboli jedinými dôkazmi.

17. Podľa názoru ústavného súdu prijaté závery najvyššieho súdu sa nejavia ako arbitrárne, ale ani ako zjavne neodôvodnené, a preto ich v konečnom dôsledku nemožno ani považovať za rozporné so záväzným právnym názorom ústavného súdu vysloveným v jeho náleze č. k. II. ÚS 32/2016-39 z 15. júna 2016.

18. Najvyšší súd hodnotí otázku použiteľnosti výpovedí svedkov [REDACTED] a [REDACTED], ale aj právne následky použitia týchto výpovedí jednak z pohľadu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku (vo veci konal alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania), ako aj dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku (rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom).

V prvom prípade dospel k záveru, že výsluchy svedkov vykonal v prípravnom konaní vylúčený vyšetrovateľ, čo zároveň znamená (v druhom prípade), že pokiaľ súd vykonal dokazovanie prečítaním týchto výpovedí na hlavnom pojednávaní, potom išlo o dôkazy, ktoré neboli vykonané zákonným spôsobom.

V uvedených súvislostiach je evidentné, že najvyšší súd sa pridržal záverov vyplývajúcich z nálezu ústavného súdu.

Ani najvyšší súd nepopiera, že úvaha, podľa ktorej aj bez výpovedí svedkov [REDACTED] a [REDACTED] bol dostatok iných dôkazov preukazujúcich vinu sťažovateľa (keďže výpovede uvedených svedkov neboli ojedinelými dôkazmi), znamená určitú mieru zásahu do zákonného zákazu, podľa ktorého v dovolacom konaní nemožno skúmať správnosť a úplnosť zisteného skutku [§ 371 ods. 1 písm. i) časť vety za bodkočiarkou Trestného poriadku].

Najvyšší súd v uvedenej súvislosti uvádza, že napriek konštatovaniu nezákonnosti použitia výpovedí svedkov [REDACTED] a [REDACTED] nemožno napadnuté rozhodnutia nižších súdov považovať za nesprávne, lebo podľa stabilnej judikatúry najvyššieho súdu nesprávny procesný postup pri vykonávaní dôkazov je relevantný len vtedy, ak mal negatívny materiálny dopad na práva obvineného, pričom k porušeniu práva na spravodlivý proces by mohlo dôjsť len vtedy, ak by bolo odsúdenie obvineného založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere na dôkaze, ktorého vykonanie sa spochybňuje. V danom prípade sa síce poukázalo na prečítané svedecké výpovede, avšak pri posudzovaní viny sťažovateľa sa

vychádzalo z ostatných výpovedí. Z toho podľa najvyššieho súdu vyplýva, že prečítané výpovede svedkov neboli ojedinelými a ani rozhodujúcimi dôkazmi.

Uvedené úvahy vyslovil najvyšší súd v súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku.

19. Podľa názoru ústavného súdu uvedený právny názor najvyššieho súdu vo svojej podstate zároveň znamená, že v prípade zistenia, že niektoré dôkazy neboli vykonané zákonným spôsobom, je najvyšší súd v dovolacom konaní oprávnený posúdiť, či ostatné vykonané dôkazy postačovali pre záver o vine obvineného. V tomto rozsahu teda podľa stabilnej judikatúry netreba uvedenú (vo svojej podstate preukázanie skutkového stavu skúmajúcu) úvahu dovolacieho súdu považovať za rozpornú so zákazom vyplývajúcim z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) časti vety za bodkočiarkou Trestného poriadku.

20. Vychádzajúc z uvedeného, napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je preto podľa názoru ústavného súdu z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné a nesignalizuje takú príčinnú súvislosť medzi ním a sťažovateľom označenými právami, ktoré by zakladali reálnu možnosť vysloviť ich porušenie po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

21. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. apríla 2017